

SINIKKA NOPOLA & TIINA NOPOLA

"He olivat
täysin
normaaleja"

SISKOS- SYNDROOMA

60-LUKU KASVATTI MEIDÄT

"Kelpo
perhe-
tyttöjä"

TAMMI

*Omistamme tämän kirjan
äidillemme Orvokille ja
edesmenneelle isällemme
Ristolle, jotka säästivät
kaikki kouluaineemme,
kirjamme, piirustuksemme,
muistovärssyvihkomme,
korttimme ja kirjeemme.*

© Sinikka Nopola, Tiina Nopola ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2018

Kuvat Sinikka Nopolan ja Tiina Nopolan yksityiskokoelmista,
ellei kuvan yhteydessä muuta mainita.

Toimitus: Sinikka Nopola
Kuvatoimitus: Markko Taina
Graafinen suunnittelu: Emmi Kyytsönen

ISBN 978-951-31-9513-7

Painettu EU:ssa

SINIKKA NOPOLA & TIINA NOPOLA

SISKOS- SYNDROOMA

60-LUKU KASVATTI MEIDÄT

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ

tammi

75 VUOTTA

HELSINKI

SISÄLLYS

Esipuhe 8
Kiitokset 9
Keskustelu kuvasta ”Sisarukset” 11

ALKU ARABIASSA 13
Äitimme nousi lauantaisin kuutosen ratikkaan (Sinikka) 13

PYYNIKKILÄINEN PERHE 17
Älä likka etuile (Sinikka) 17
Makkaramannekiini ja Kokemäen Uno 18
Tamperelaisen keskiluokan hillitty charmi (Sinikka) 28
Sota-arpi, lätyt ja makaronilaulu 39
Ylitimme Hämeensillan vain partiomarssilla 43
Kalle Kaihari seppelöi meidät 46
Onko tytöllä komplekseja? 49
Elämä on harjoitus 53
Lapsuutemme tärkeimmät lauseet (Sinikka) 55

ME MÖKKEILIMME

– MISSÄHÄN MUU NUORISO OLI? 56

- Orvokki Nopola kertoo: Mökkipäivä 1960-luvulla 56
Kaksijakoisen maailmamme mökkifiksaatio (Sinikka) 61
Pyhäkoulun tunnollisin 65
Kuninkaalliset huussissa ja Tiina von Biff 67
Auto, koira ja ydinperhe (Sinikka) 75
Tapiola-trauma ja Kangasala-kompleksi 79

NOPOLAT JA ”KULTTUURI” 83

- Ruutunatiivi ja kirjanatiivi – vain yksi asia yhdistää 83
Pitääkö meidän lukea tämäkin kirja? (Sinikka) 87
Musikaalivajaus, maakuntalaulut ja Trappin perhe 105
Laiton kahvipaketti ja pieni kaupanmyyjä (Sinikka) 114

NOPOLAT JA ”KANSAINVÄLISYYS” 121

- Musta Saara, Jaakko Jahnukainen ja valkoinen orjakauppa (Sinikka) 121
Ben Casey, Tohtori Kildare, Barbie ja Ken 127
Visby ja Valter Ojakäär 129
Coldrex ja Corn Flakes – englantia (Sinikka) 132
Äiti lähti Eurooppaan (Sinikka) 134

ESIKOISILMEEN SYNTY JA
HUOLETON KUOPUS 136

Miten peseytyä avaamatta hanaa? 136

Laiska lapsi ja ahkera lapsi 139

Väärä tuoli, sisko 140

Pieni tutkielma häilyvistä identiteeteistä (Sinikka) 148

Sisareni Sinikka 157

MIKÄ OLI SYNTIÄ? 159

Sinikan lista 159

Tiinan lista 160

MIKÄ OLI MODERNIA? 163

Napsuttelu, dralon, Viri-vanukas (Sinikka) 163

OLEMMEKO NUORISOA? 173

Päytyvätkö ”pimut” tyttökotiin? 173

Sinikka paheksuu nuorisoa 176

Teryleenihousut, valefarkut ja Asuste-Nieminen 177

M. A. Numminen ja Baha’ullah (Tiina) 181

Åke Blomqvist ja Hector (Sinikka) 183

Lähiö, Esko Kulonen ja Kaisa Korhonen 184

Nopolat astuvat työelämään:

Hermeshuivi-jäljitelmä ja diplomaatti kellarissa 188

Opastavia lauseita Sinikalle 192

Opastavia lauseita Tiinalle 193

SINIKKA JA TIINA NOPOLAN TEOKSET 196

Sinikka ja Tiina Nopola 197

Yhteiset näytelmät ja musikaalit 199

Yhteiset tv-käsikirjoitukset 200

Yhteiset elokuvakäsikirjoitukset 200

Sinikka Nopola 201

Tiina Nopola 203

HENKILÖHAKEMISTO 204

ESIPUHE

On valinta, minkälaisen tarinan kertoo elämästään. Ei ehkä ole olemassa isoa ”koko totuutta” vaan useita totuuksia. Tämä kirja on yksi näkökulma kahden siskoksen lapsuuteen ja nuoruuteen ja siihen, minkälaista on syntyä ensimmäisenä ja minkälaista toisena. Ote on rapsodinen: iso osa asioista ei ole mahtunut mukaan. Tarina ei kovinkaan psykologisoiva vaan yrittää hipaista myös 1960- ja 1970-lukujen mentaliteettihistoriaa.

Kerromme tarinoidemme taustoista lähinnä lapsuuttamme ja nuoruuttamme heijastellen. Teosten synnystä on kerrottu myös tekstissämme, joka sisältyy teokseen *Matka mielikuvitukseen* (toim. Päivi Heikkilä-Halttunen, 2004) sekä teoksessa *Miten kirjani ovat syntyneet 5* (toim. Markku Turunen, 2012).

Kirjan kuvatoimittaja, graafikko Markko Taina käytti tästä teoksesta määritelmää ”humoristinen kollaasi elämästä, muisteludialogeja ja ajankuvaesseistiikkaa”.

Yhtä asiaa hämmästelimme muisteluksia kootessamme. Miten ihmeessä meillä oli niin pötkö nuoruus?

KIITOKSET

TIINA Kiitos, Sinikka, sitkeydestäsi, kun ideoit ja toimitit tämän kirjan. Ja kirjoitit kaksitoista esseetä.

SINIKKA Neljätoista. Arvostan kiitollisuuttasi. Mutta yksi asia kaihertaa: sinä et puurra vaan sinkauttelet hihastasi lauseita melko kevyesti.

TIINA Sinähän et voi tietää, miten kauan ne ovat muhineet päässäni.

SINIKKA Kiitos niistä. Ehkä vain ne kestävät aikaa, kun pölykerros peittää esseeni ja nimet joita niihin olen pudotellut.

TIINA Muistiisi on tallentunut hämmästyttävän tarkasti satumuksia yhteisestä menneisyydestämme: esimerkiksi lapsuudenkaverien kasvoja ja lausahduksia, opettajien eleitä ja mielipiteitä, 60-luvun kesämatkoja, ruokia, astioita ja kuoseja. Ja yllyit jopa analysoimaan teoksiamme. Voiko omista kirjoistaan tehdä gradun? Sehän sinulta vielä uupuu.

SINIKKA Haluamme kiittää myös kirjamme idearikasta kuvatoimittaja-graafikka Markko Tainaa. Hän eläytyi kanssamme paneutuneesti 1960-luvun ilmiöihin.

TIINA Vaikka oli silloin vielä vaippaikäinen.

SINIKKA Se onkin melko erikoista. Markko antoi muuten kirjamme vinkin, miten ”corn flakesia” ei tullut mieleenkään suomen-taa 1960-luvulla.

SINIKKA Kiitokset myös Tammen erittäin kannustavalle kustannuspäällikölle (toiselta ammatiltaan runoilija) Markku Aallolle.

TIINA Markun suusta ei tullut koskaan negatiivista lausetta. ”Se on siinä”, hän totesi käsikirjoituksen valmistuttua.

SINIKKA Ja graafinen suunnittelija Emmi Kyytsönen plaseerasi tyylikkäästi kuvia ja kirjasimia kohdilleen. Lämmin kiitos myös toimittaja Ismo Loivamaalle, joka heitti meille muutama vuosi sitten idean kirjasta, jossa kertoisimme teostemme synnystä omaa historiaamme heijastellen.

TIINA Kiitokset valokuvataiteilija Petri Nuutiselle, joka vietti valokuvataiteilija Marja Pirilän kanssa päivän sukumökillämme kesällä 2016. He kuuluivat ensimmäisinä siskoskirjamme ideoista. Petri kuvasi meitä täsmälleen samoissa tilanteissa, joissa meistä oli otettu lapsuusvuosina albumikuvia.

SINIKKA Tähän kirjaan kuvapareja tuli mukaan kaksi. Kokonaisuus päättyi kehyksiin äitimme olohuoneen seinälle.

TIINA Kiitos myös lapsuudenystävällemme ja monivuotiselle naapurillemme Maija Kilpeläiselle (o.s. Metsiö), joka skannasi meille albumistaan löytämänsä Helkama-television mainoksen. Olemme siinä kolmissin.

KESKUSTELU KUVASTA ”SISARUKSET”

SINIKKA Mitä tykkäät tästä?

TIINA Ihan kiva.

SINIKKA Ostin piirroksen sinulle lahjaksi, kun ajattelin, että me olemme tässä.

TIINA ”Sisarukset.” Nuorempi on pelkkä muna.

SINIKKA Se ei vain ole kuoriutunut. Se on vanhemman hallinnassa vielä.

▲ HANNU HYRSKEEN TEOS ”SISARUKSET” 2017.

▲ SINIKKA (VAS.) JA TIINA HELSINGIN HÄMEENTIE 156:N
PARVEKKEELLA 1957.

ALKU ARABIASSA

Sinikka:

ÄITIMME NOUSI LAUANTAISIN KUUTOSEN RATIKKAAN

Synnyimme Helsingissä ja asuimme Arabian kaupunginosassa vuoteen 1957. Muistan Hämeentie 156:sta sen, että talon toinen puoli katsoi Hämeentielle, toinen punaiselle hiekkalaatikolle, jota ei enää ole. Se oli paikallaan vielä 2000-luvun alussa. Olen silloin tällöin käynyt tarkistamassa asian.

Isämme Risto (s. 1917) oli Wärtsilän mainospäällikkö, sitten mainostoimisto Ilmossa tuotantopäällikkönä, ja kun Ilmo eli Suomen Ilmoituskeskus perusti toisen toimiston Tampereelle, isämme lähti vetämään sitä. Äitimme Orvokki (s. 1920) oli kotiäiti. Pihakavereista muistan parhaiten ”Huhdan Nannen” eli Marianen ja sisarukset Riitan, Outin ja Ilkan ja heidän äitinsä Anitan ja tutkijaisän kirjoituspöydän. Näin sen käydessäni kavereitteni luona – heidän ovensa oli neljännessä kerroksessa meitä vastapäätä. (Yritin murrosikäisenä perehtyä kyseisen isän Yrjö Ahmavaaran kyberneettisiin pohdintoihin Parnassoa lukiessani.)

Sain ensimmäisen ”jenkipurkan” pihan toisen talon maitokaupasta. Nielaisin sen vahingossa, mutta en puhunut asiasta kenellekään. Pelkäsin kuolevani, ja siitä olisin saanut syyttää vain itseäni. Tiinan muistot Arabiasta ovat vähäisiä, hän oli 2–3-vuotias muuttaessamme Tampereelle. Hän ei muista Arabian tehtaita eikä äidin korkokalosseja, joita katselin työntäessäni puisia lastenrattaitani Hämeentiellä, Arabian tehtaan kupeessa.

Kun isämme tuli lauantaina päivällä töistä – työpäivä kesti ilmeisesti 12:een – äitimme kertoo lähteneensä kuutosen raitiovaunulla kaupungille. Kuutosen päätepysäkki oli aivan lähellä. Lauantai oli ainoa päivä viikosta, kun äitimme pääsi ostoksille keskustaan. Liikkeet olivat pääsääntöisesti auki vain kello 15:een, joten matkaan oli lähdettävä ripeästi. (Sunnuntaisinhan oli auki ehkä vain jokunen kioski.) Myymälät – myös tavaratalot – suljettiin 1950-luvulla maanantaista perjantaihin kello 17, jolloin isämme työpäivä päättyi. Kahden lapsen kanssa – joista toinen oli vauva – äiti ei voinut lähteä asuinalueelta viikolla minnekään. Ja tuskin hän pääsi kaupungille ennen Tiinan syntymääkään. Lastenvaunut ja -rattaat olivat raskastekoisia, ja raitiovaunun portaat korkeat.

Helsingin Sokoksen tavaratalo avattiin 1952. Äitimme kävi ehkä useammin lauantaisin siellä kuin Stockmannilla. Kuutosen ratikka pysähtyi Sokoksen kupeeseen, ja aikaa säästy, kun jäi ratikasta pois ennen Stockmannin pysäkkiä. Äitimme osti vajaassa kahdessa tunnissa perheelle vaatteita, ompelutarvikkeita, sideharsovaippoja, puhdistusaineita, astioita, leluja, tekstiilejä ja ruokaa.

Isien elämä oli 1950-luvulla melko mukavaa, jos heillä oli kotona pätevä äiti-ihminen, joka hoiti perheen ruokatalouden, vaatehuollon ja siivouksen. Meidän isämme näyttäytyi nokkelana ideanikkarina ja lapsirakkaana ”perheenpäänä”, jonka kotiintuloa töistä me tyttäret odotimme. Juoksimme häntä eteiseen vastaan.

Äitieni sukupolvelle äitiys oli ”annettu” asia ja lapsi ”Jumalan lahja”.

Individualistisukupolvea edusti 1950-luvulla ehkä vain ohut taiteilijaeliitti ja suomenruotsalainen yläluokka. Vapaaehtoinen lapsettomuus ja ”vapaa rakkaus” olivat valtaväestölle kummajaisia.

Löysin 1991 kirjoittamani esseen (teoksessa *Äiti tuu ikkunaan*), jossa vertasin jälkimodernin naisen äitiyttä turismiin:

Yksi turismin/äitiystripin tavoitteista on romanttinen, ”aidon itsen” kokeminen. Matkalta haluttaisiin palata ainakin hiukan ”uutena ihmisenä”. Esikoistaan odottava äiti saa kuulla, että ”äitiys muuttaa sinut”. Älyään viljelevät naiset toivovat löytävänsä vaiston-
sa uudelleen.

▲ SALLA SAVOLAISEN PIIRROS KIRJAAN HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA KALJU-KOPONEN.

Esseälläni oli hyperälyllinen otsikko: *Ampiainen Platonin luolassa*. Olin innoissani, kun löysin Eeva Jokisen ja Soile Veijolan teoksen *Omana elämänsä turistit*, 1990. Etsin yllättävää rinnastusta, ja siinä se oli! (Nakkasin esseeseeni myös trendikkään feministifilosofin Luce Irigarayn nimen ja muutaman ajatuksen, vaikka en ollut lue- nut milloinkaan hänen teoksiaan, vain muiden siteerauksia.)

Mitä äitiyteen tulee, se muutti minua siten, että kyllästyin yritykseen olla intellektuelli tai edes puoli-intellektuelli. Aloin tehdä tekstiä räiskivämmällä vaihteella. Ehkä se johtui univajauksesta. ”Oletko koko ikäsi yrittänyt esittää intellektuellia?” Tiina kysyy. ”Ja mikä se puoli-intellektuelli on? Onko ilme vähemmän kriittinen – näkykö joskus pieni hymynkare huulilla?”

Olemme saaneet idean yhteen kirjaan Arabian vauva-ajoista. Romanissa *Heinähattu, Vilttitossu ja Kalju-Koponen* (2012) Heinähattu ja Vilttitossu tutkivat pikkulapsikuvaansa. Vilttitossu oli kalju vauva. (Lapsena minä olin kalju, Tiina kiharapää.) Vilttitossu menee kirjoit- tamaan oman kaljukuvansa alle ”HEINÄTTU” ja olettaa, että hämäys onnistuu.

Tiina ja minä löysimme kuvan, jossa istun kaljuna yksivuotiaana isämme sylissä. Äitimme katsoo minua ihailien.

”Olet siinä kaikkivoipainen esikoinen”, Tiina sanoo. ”Ilmeesi kertoo: olen silmäterä ja keskipiste, kukaan ei tule uhkaamaan asemaani. Et tiennyt, mikä sinua odotti ja mikä tuli horjuttamaan asemaasi jo vajaan vuoden päästä.”

▲ SINIKKA, ISÄ JA ÄITI JA RUSETTI.

PYYNIKKILÄINEN PERHE

Sinikka:

ÄLÄ LIKKA ETUILE

Tampereelle muutettuamme 1950-luvun lopulla kävimme pari kertaa viikossa Pyynikin seurakunnan päiväkerhossa. Tiina ei muista kerhosta muuta kuin että hän teki paperille kukka-aiheisen ompelutyön, ja että yksi tyttö loukkasi minua. Oli tonttuleikkiharjoitus. Tummatukkainen tyttö sanoi: ”Älä likka etuile.”

Tiina: ”Muistan kun surit asiaa kotona, ja mietit, olitko etuillut. Minä olin varma, että olit syytön. Olit niin kiltti, ettet olisi koskaan etuillut ketään. Minä sen sijaan olisin voinut hypähtää jonkun edelle.”

Järkytyin, kun minulle puhuttiin tyyneästi. Sitten sattui toinen tapaus. Kun olimme pesemässä käsiämme lavuaarilla, yksi tyttö sanoi toiselle tytölle: ”Hullu, sää kastelit mun pyhäpukuni!”

Kerroin kotona äidille: ”Päiväkerhossa kiroiltiin. Siellä sanottiin hullu.”

Ja yksi asia minua harmitti pitkään. Kun kerho-ohjaajamme Kerttu Honkkila kysyi, miksi joulua vietetään, papin poika – minua nuorempi – viittasi: ”Koska se on Jeesuksen nimipäivä.”

Minä olisin tiennyt oikean vastauksen. Mutta siitä pojasta tuli kirkkohistorian dosentti Mikko Malkavaara.

”Oletko jo päässyt asian yli?” Tiina kysyy.

”Alan pikku hiljaa päästä.”

▲ SINIKAN MALLIURAN ALKU:
WÄRTSILÄN KEITTIÖ-
ALLASMAINOS 1956.

► SINIKAN URA JATKUI:
BERLIINIMAKKARAMAINOS 1960.

MAKKARAMANNEKIINI JA KOKEMÄEN UUNO

SINIKKA Me olimme muuttaneet Tampereelle, ja päädyimme melko pian mainoksiin. Markkinoimme kynttilöitä, televisiota ja makkaraa. Se oli kolmiyhteys: kynttilät edustivat agraariyhdistystä ja kotikutoisuutta, televisio ja makkara nousukauden Suomea. Makkara, Kekkonen ja YYA. Ai niin, ja muovi. Sitä emme tosin mainostaneet. Oli vielä neljäs mainos: minä esiinnyin kolmivuotiaana keittiöallasmainoksessa, luultavasti Wärtsilän. Värimainoskuvassa oli mukana pariskunta, kaksi mannekiinia. Minua kehoitettiin kivaamaan keittiöpyyhkeellä pikkulusikkaa ja ottamaan katsekontakti mannekiineihin. Se oli mahdotonta, mannekiinit olivat valtavan pitkiä. Katseeni oli kiinni lusikassa. Tosin siristelen oudosti silmiäni – tein parhaani, yritin vilkuilla ylöspäin. Sitten tuli Hämeen Osuusteurastamon berliininmakkaramainos 1960. Sinuahan pyydettiin siihen alun perin. Mutta et mennyt.

TÄNÄÄN TARJOAN

top **HOT**

BERLIININMAKKARAA

... ja minä tiedän, että se maistuu!

Sillä kyllä meidän perheen "makkara-asiantuntijat" maistavat uuden herkullisen laadun ... ja kun kysymyksessä on vielä sellainen uutuus kuin **TOP HOT** — huippulaatu —, voi suopeasta vastaanotosta olla varma!

TOP HOT-makkarat valmistetaan ensiluokkaisista, valikoituista raaka-aineista ... sen tunnette Tekin heti maistaessanne, sillä uudet valmistusmenetelmät antavat jokaisen makuhiukkasen maistua kielellänne koko herkullisuudessaan! Katsokaa, että ostanassanne makkarassa on **TOP HOT**-tunnus!

-merkki **TOP HOT**-makkaroissa tarkoittaa, että **TOP HOT**-tuotteiden valmistusta valvoo maamme ainoa **LIHATEKNOLOGINEN TUTKIMUSLAITOS!**

TOP HOT-vihje

TOP HOT-berliini maistuu myös **makkarakupposina**. Leikkaatte makkarasta paksuja viipaleita, kääritätte ne nopeasti toiselta puolen, täytätte kupposiksi käpristyneet makkaraviipaleet munakokkelilla, muhennoksella, salaattilla tms. — ja uusi herkullinen lämminruoka on valmiina tarjottavaksi aamiais- tai illallispöydässä.

KAUPPIAAT

TOP HOT on huippulaatu, jota jokainen haluaa maistaa! Saavatko asiakkaanne sitä omasta kaupastaan — Teiltä?

maista**top** **HOT****makkaraa**

TIINA En pitänyt berliininmakkarasta. Maksamakkaramainokseen olisin mennyt.

SINIKKA Minä sanoin aina kyllä. Minulla oli mainoksessa ranerengas, juhlamekko ja hiuspanta. Minun käskettiin hipaista berliininmakkaransiivua ja katsoa samalla Hämeen Osuusteurastamon konsulenttia. Olisin kyllä mieluummin mainostanut pekonomakkaraa, olin tottunut syömään sitä. Mehän kuuluimme makkarasukupolveen. Makkaraa kuumennettiin kesällä jopa saunan kiukaalla foliossa samalla kun saunottiin. Kuumenevia makkaraita tuijotettiin lauteilta. 1960-luvun alun suosikkiruoka oli uunilenkki, jonka viiltoihin laitettiin koskenlaskijaa, ketsuppia ja sinappia. Heinzin tomaattisose eli ketsuppi oli trendikästä. Oli modernia käyttää nimenomaan sitä, koska se oli ulkomaista.

TIINA ”Makkarakupit” oli suosittu ruokalaji. Makkarakupista leikattiin siivuja ja käpristettiin paistinpannulla. Makkaran reunat nousivat ylös, ja makkarat kovertuivat ”kupeiksi”. Sitten niihin tungettiin erilaisia täytteitä kuten herneitä tai munakokkelia. Eräässä perheessä kuulemma tarjoiltiin makkarakuppeja karjalanpiirakoiden päällä. Kuppiin nakattiin vielä kermavaahtokokkare höysteeksi.

SINIKKA Makkarakupit olivat olleet muun muassa näyttelijä Helge Heralan bravuuri. En ajatellut koskaan ruuan tuotantoketjua, kun söin makkaraa. En esimerkiksi tiennyt, että sika on erittäin älykäs eläin. Sehän ymmärtää peilikuvansakin päälle. Koira ei ilmeisesti ymmärrä.

TIINA Söin silloin tällöin kylmänä tummaa lenkkimakkaraa. Sain vasta vuosien päästä kuulla, että se oli ”halpaamakkaraa”. Suurin herkkuni oli maksamakkara. Nimenomaan Wigrenin maksamakkara. Laitoin sitä hiivaleivälle ja päälle tomaatinsiivuja. Joskus otin hiivaleivästä kuoret pois, voitelin ja rullasin sen ja söin sitä niin kuin ohukaiskääröä.

SINIKKA Olet ollut aina nautiskelija. Nopea löytämään herkut. Mistä johtuu, että tiesit aina, mitä herkkuja meillä oli kaapissa?

TIINA Tiesin ne paikat keittiössä, missä herkkuja säilytettiin. Olin taitava nuuskija.

SINIKKA Makkaramainokset eivät loppuneet siihen yhteen. Kerran, kun tulin koulusta kotiin, näyttelijä Eero Roine paistoi

keittiössämme Hämeen Osuusteurastamon makkaraa äidin esiliina edessään. Isän johtama mainostoimisto Ilmo oli tämänkin takana. Mainokseen haluttiin humoristina tunnettu, kansan rakastama näyttelijä. Hänen tuli olla kuvassa iloinen. Ja hänhän hymyili leveästi. Löysin toisenkin Aamulehdessä olleen mainosversion, jossa Eero Roine on nakkikioskilla ja hamppariksi naamioitu isämme hänen vieressään tukka sotkussa.

TIINA Muistatko kun isä esitti ”laitapuolen kulkijaa” mökillä? Meillä oli tuttu pariskunta yökylässä, ja naisväki ihmetteli, kun aamulla ilmestyi nurkan takaa kaksi rehjuista, humalaiselta vaikuttavaa miestä.

SINIKKA Ne hoippuivat ja örisivät. Emme tunnistanee heti, että kyseessä olivat isä ja tuttavamies. Ne olivat ottaneet liiteristä vanhoja vaatteita, noenneet naamaansa ja mustanneet hampaitaan, ja toisella oli verkkopaita. Uno Turhapuron alkeisversiot.

TIINA Erikoista, että isä, joka oli täysin raitis, tykkäsi esittää hampparia. Hän sai ehkä idean mainoksesta, jossa hänellä oli ensikosketus laitapuolen kulkijan olemukseen. Kuinkahan usein telkkarista muuten tuli se Havin kynttilämainos?

SINIKKA Se mainos tuli televisiosta muutaman kerran joulun alla vuonna 1960. Muistan, kun äiti pyysi kerran viiden aikaan, että menisin ostamaan kermaa alakerrassa olevasta Pyynikin Talouskaupasta. Minä sanoin etten voi mennä, koska telkkarista tulee kynttilämainos!

TIINA Sehän oli valokuva, jossa me tuijotimme kuusen oksalla olevaa kynttilää.

SINIKKA Ja miesääni sanoi, että Havi-kynttilöillä on hyvä sydän.

TIINA Muistatko, kun se mainos tehtiin?

SINIKKA Hämärästi. Meillä oli uudet, punaiset mekot, ja meidän käskettiin katsoa kynttilänliekkiä.

TIINA Olikohan kuvauksissa kokonainen joulukuusi?

SINIKKA Varmaankin.

TIINA Se mainoskuva oli vielä vuosien jälkeen jossakin lehdessä.

SINIKKA Ja erään kaupan ikkunassa Kaakinmaalla. Mutta minut oli raakattu pois. Ne halusivat nuoremman ja innokkaamman kynttilään tuijottajan.

▲ SINIKKA JA TIINA VAASAN HAVI-KYNTTILÄ-TELEVISIOMAINOKSESSA 1960.

TIINA Sinä olit ehkä liian kulunut kasvo, tunnettu jo makkaramainoksesta.

SINIKKA Ilmeisesti.

TIINA Saikohan mainoksesta palkkion, kun olin niin motivoitu tuijottamaan kynttilää?

SINIKKA En usko. Lapsille ei varmaankaan maksettu mainokista 1960-luvulla.

HULVATONTA MENTALITEETTI- HISTORIAA - ITSEIRONINEN MUISTEMATEOS

Kun Sinikka ja Tiina olivat 60-luvulla lapsia, yhteiskunta, jossa uskottiin auktoriteetteihin, oli murtumassa. Murros näkyi Tampereella asuvissa Nopolan tyttärissä: Tiina oli huoleton, ”moderni” lapsi, Sinikka eli velvollisuudentuntoisesti, niin kuin perheytyltä odotettiin. Tiina oli ruutunatiivi: televisio tuli perheeseen, kun hän oli nelivuotias. ”Tiina innostui kaikesta ruudun muotoisesta, myös sarjakuvista”, Sinikka kertoo. ”Sinikka otti Saima Harmajan, minulle jäi Nakke Nakuttaja”, Tiina toteaa.

Teos käsittelee komiikan keinoin sisaruskomuksia, rooleja jotka perheessä annetaan kuopukselle ja esikoiselle. Toinen on järkevä, toinen ”tunnehminen”, toinen sopii kirjoittajaksi, toisen oletetaan viihtyvän lasten kanssa.

Sinikan esseissä ja Tiinan ja Sinikan dialogeissa valotetaan myös sitä, miten aineksia teoksiin saattaa tulla lapsuuden ”komplekseista” – tai miten nuoruuden musikaali- ja elokuvavajaus korvautuu lopulta omalla tuotannolla.

Mikä Sinikan ja Tiinan lapsuudessa loi pohjan kirjailijantyölle? Verbaliikkaa suosiva, liberaalin lapsuudenkodin ilmapiiri? Vai onnekkaita sattumat? Entä mikä on Nopoloiden suuri nuoruuden sukupolvikokemus? Kotikapina, ”kaupallisuuden” vastustaminen? Vai 70-lukulaiset kookkaat silmälasit, jotka vaihtuivat piilolinssiin, kun lähdettiin Interrailille, sukulaisten hätäillessä: ”Varokaa, tytöt! Ulkomailla vaatekauppojen sovituskopeista avautuu salaovia, joiden kautta on moni tyttö päätenyt suoraan valkoiseen orjakauppaan!”

Sinikka ja Tiina ovat tehneet yhdessä noin 70 kirjaa sekä näytelmiä, musikaaleja ja elokuvakäsikirjoituksia.

